कः प्रकः तुंदशोकयोः परिमृजापनुदोरालस्यसुखाहरणयोः कः

तुंदपरिमृजोलसः शोकापनुदः सुखस्यापहर्त्ता मूलविभुजा

दिः कः मूलानि विभुजति मूलविभुजो रथः कुध्रः महीध्रः

गिलः गापष्टक् सामगः सामगी पिबतेः सुराशीध्वोः सुरापी

शीधुपी अष्टौ नाम्नि कार्यै चाकार टकार प्रत्ययौ अंशहरः स्वा

कुवचहरः कुमारः धनुर्द्धरः कुरुचरः पुरःसरः अग्रेसरः पा

र्श्वशायः पृष्ठशायः उदरशायः पाणिंगदः पूजार्हा संवेरमः

M-79

चं०उ० हलीको जयः स्वक यशस्करी विद्या श्राद्धकरः वचनकरः कर्मकरः
१०३६० दिवाकरः निशाकरः दुःखविनाशिकार्येच खितिपदस्य खिदंतेपरे अनव्ययस्य
पूर्वपदस्यमुम् शकृत्करिः स्तंभकरिः फलानि गृह्णातीति फलेग्रहिः पत्लसे
दं तत्वन्निपातनात् दृतिहरिः नाथहरिः देवापिः संवकषः कूलंकषा करीषं
कषा वाचंयमादयोनिपात्याः वाचंयमः पुरंदरः द्विषंतपः कुक्षिंभरिः
उदरंभरिः आत्मंभरिः आशितेभुवोभावकरणयोः खः आशितेन भूयते
आशितंभवः आशितोभवति अनेनेतिवा एजेः खश् जनमेजयः॥
पंडितंमन्यः मुंजंधयः कूलंधयः खशिते पूर्वपदस्यानव्ययस्य ह्रस्वः

मुष्टिंधयः मुष्टिंधमः नाडिंधमः नासिकंधयः अत्र न व्ययस्येति किम् ॥
देवामन्यारात्रिः दोषामन्यमहः कूलमुद्रुजम् कूलमुद्वहः अरु
न्तुदेति अरुन्तुदः द्वारावानर्गला अत्र स्पर्शेचरः स्तनायाम् दारौ
घाटः चारौवा चारौघातः चारौघाटः कर्मणिसंपत्रीह्वे वर्णे
संहतीति वर्णसंघातः वर्णसंघाटः पदसंघातः पदसंघाटः जो
पापत्योष्ट्कलहेणवतिकत्रैरि जायाघ्नः पतिघ्नी अमनुष्यकर्त्र
केच पतिघ्नीपाणिरेखा पाणिघताडघौष्ठिल्पिनिनिपात्यते पा
णिघातः ताडघातः राजघः राजघः भजोविणवेलेप्वः ।

१०४क
के०उ

गृहभाक् सुखभाक् तुराषाट् भारषाट् अमनन्द्रावेक्ष भक्षितिको
गेनाकृमिः च्वौदीर्घ इत्यस्य च्वौपरे अवर्णस्य ई इदतो दीर्घः मिथ्यु
नोवरताम अशुक्लीभावः सहायोस्यात् हेतस्केतम च्वौ सलोपः स
मनीभावः अरूकरोति चटत्करोति सचेतीभवति रहीभवति वि
रजीकरोति केविनडाः दुःखाकरोति सुखाकरोति प्राबाकरोति ।
रिष्टगुणाकरोति बीजाकरोति अव्ययस्य च्वावीत्वं न दोषाभूतमहः
दिवाभूता रात्रिः हस्तान्तरस्यापत्तयकारस्य लोपः च्वौ गार्गीभवति
रोडस्य तः मात्रीकरोति च्विविषये सान्ता सान्पदा घोः सम्बन्धं न

१५

ग्निसाद्भवति अग्नीभवति संपदायोगेच जलसात्संपद्यते अधी
नेच राजसात्करोति राजसात्संपद्यते देयेत्राच विप्राधीनंदेयंक
रोति विप्रत्राकरोति विप्रत्रासंपद्यते विप्रसात्करोति देवमनुष्य
पुरुषमर्त्येभ्योवाच्या देवत्रा वंदे देवंवंदे ख्युन्करणे आढ्यसुभग
स्थूलपलितनग्नांधप्रियेषु च्व्यर्थेषु उपपदेषु कृञः करणेख्यु
न्स्यात् नाढ्यमाढ्यं कुर्वंत्यनेनाढ्यंकरणम् भुवः खिष्णुच्खुकञौ
कर्तरि अनाढ्यआढ्योभवति आढ्यंभविष्णुः आढ्यंभावुकः नञ्

१५८
६.३

गृहभाक् सुखभाक् नराधार भारधार अभूततद्भावे कृभ्वस्तियो
गेनाच्विः च्वौ दीर्घ इति वाच्ये च्वौ परे अवर्णस्य ई इदतो दीर्घः मिथ्यु
नोवरणम् शुक्लीभावः सहायोस्यात् हेतुस्कृतेऽम् च्वौ सलोपः स
मनीभावः अरुस्करोति चक्षुस्करोति सुचेतीभवति शुचीभवति वि
रजीकरोति डाच्विकारे डाः दुःखाकरोति सुखाकरोति प्रियाकरोति ।
मिद्गुलाकरोति बीजाकरोति अव्ययस्य च्वावीत्वं न दोषाभूतमहः
दिवाभूता रात्रिः हलन्तस्यापत्यस्य यकारस्य लोपः च्वौ गार्गीभवति
रौद्रब्रूतः मात्रीकरोति विधिविषये सात्यसात् सात्पदाद्योः सम्यवंतेन

१५

शुद्धिसात्भवति शुद्धीभवति संपद्यमानेगेच जलसात्संपद्यते अधी
नेच राजसात्करोति राजसात्संपद्यते देयेत्राच विप्राधीनं देयं क
रोति विप्रत्राकरोति विप्रत्रासंपद्यते विप्रसात्करोति देवमनुष्य
पुरुषमर्त्येभ्योबहुवचनात् देवत्रा वंदे देवं वंदे स्थूलकाले ज्ञात्वा सुभग
स्थूलपलिततनगतोद्धप्रियेषु च्वौ एषु उपपदेषु करोते अः करणेषु ख्यु
ग्र ख्युन्तय: नाढ्यमाढ्यं कुर्वेत नेनानाढ्यकरणम् भुवः खिष्णु ख्युको
कर्त्तरि अनाढ्य आढ्यो भवति आढ्यंभविष्णुः आढ्यंभावुकः

९५
३०वं०
ले०

घ्यातेम निष्ठ निष्ठु निपः नाम्नि उपपदे श्वाहं ताष्ठातोरे ते भवंति सुदामा
स्यामी ताहेकिति दासोमा स्यामि भवंति घ्याछावी ग्रपिदा धागे
हावपिवतीनामी क्तितिह सेधिपिवानक्वपि सुहपिवतीति सुपी
वा घृतपीवा अग्नाद ताद्रि सुक्मी कृत्वस्यापितिलगतितुक् इण्
गतौ प्रातः एतीपित प्रातरित्वा वनिपि जेमतस्यात्वम निजावा डा
गा अग्रेवावा पारदृश्वा राजयुध्वा सुत्वा धीवा पीवा क्विप्धातो क
मि कृतेः सोमोधातोः पश्चात् अग्निचित् सोमसुत् सोमपाः स

वेदृक् दृक् क्विपिवचिप्रच्छायतस्तुकटप्रुजुश्रीणां दीर्घोऽसंप्र
सारणं च। वाक् ड्विति मसे ककारो जमे कस्पशोषस्य ऊं ततस्प्राट् नेत्व
प्रसौ आयतंतेस्तोतोमेन आयतस्तूः कटप्रूः जुगतो जूः श्रीः ध्या
यतेः क्विपि संप्रसारणम् सुधीः गमादेर्नो जमस्य लोपः क्विपि
क्वौपिवा अंगगत परीतत संयत सुनत ऊ ऊच खोगुगः ख
गेभूः युनिगमिऊहोतीनां क्विपिहित्वम् दिद्युत जगत जुहे
नेदीर्घः जुहूः पदांतस्यानितेनेस्यणत्वम् उपसर्गस्यानिमि

१०५
उ० वं०
सं०

ष्यातेम निष्णु निष्णु निपः नाम्निउपपदे स्थारं ताम्ना तो रै ते भवंति सद्यप्मा
स्यामी नांदा कि ति दा सोमा स्यामि भवंति ष्णा ढौवा अपि ष्ठा धागे
णाकपिव तीनामी कि ति ह सेध्निपिवानकपि सुष्टिपिवतीति सुपी
वा घृतपीवा अनादं तादपि सुकर्मा कृत्वस्यापितिलिंगेतिनुकइण
गतौ प्रातः एतीपिति प्रातरित्वा वनिपिजेमत स्यात्वम निजावा उं
णः अवावा पोरदृश्वा राजयुध्वा सुत्वा धीवा पीवा क्विधातो क
र्मिकृतः सोमोधातोः पश्चात् अग्निचित् सोमसुत् सोमपाः स

वेट्क् रिक् क्विपि वचिप्रछ्यायतस्तुकटप्रुजुश्रीणां दीर्घोऽसंप्र
सारणं च। वाक् द्विर्तिमसेकौ जमेकसपोश्वस्पऊं: ततवष्ट्राट् ततव
प्रश्नौ श्रायतेस्तौतेर्मित श्रायतस्तूः कटप्रूः जुगतौ जूः श्रीः ध्या
यतेः क्विपि संप्रसारणम् सुधीः गमादेर्नो जमस्य लोपः क्विपि
वा पिबा श्रेगागत् परीतत् संयत् सुनत् ऊङ च श्वेगेगृहः गृ
गेभ्यूः द्युतिगमिजुहोतीनां द्विःपिद्वित्वम् दिद्युत् जगत् जुहोते
र्दैदीर्घः जुहूः पदांतस्यानिनेतेर्ने स्येणत्वम् उपसर्गस्यान्विमि

चं०टी०सा०
१०६

नौत देश्याणि मित्राणि युष्मानि मित्रयुष्मीः अयुष्मासः कावुपधायाऽ
त्वम युष्मीः गीः युः इस्मनपवित्रिपसुव्कादेदृत्स्वः तनुश्छत युष्मद्यः
रातेकुल्लोपः मूः मुरो धूः धुरो इह्मेक्यानादेश्वास्त्र कामदुधा दृशोष्टक्
सकौ चोपमानेकार्ये उपमानेकमेण्युपपदे दृशेष्टक् सकौ चान्विम युष्मासर्वा
दे: एषुपरेषु सर्वादेष्टेरात्वम् अस्मादृशः अस्मादृक्षः अस्मादृक् तादृशः
तादृक् किमिदमः कीश् दक् दृशादेष्टेषु कीदृशः ईदृशः भवादृशः ॥
यादृशः अद्सोऽमुः दृक् दृशादेष्टेषु अमूदृशः मादृशः त्वादृशः अ

स्मादृशः युस्मादृशः णिनिरतीते धातोरतीतेकाले शीले चणिनिः अ
ग्निष्टोमेनायाक्षीत् अग्निष्टोमयाजी पितृव्यघाती उष्ट्रभोजी व्रतेच
स्थंडिलशायी क्विप्वनिप्डाः धातोरतीतेकालेचैते ब्रह्महा भ्रूण
हा वृत्रहा सुकृत् कर्मकृत् पापकृत् अग्निचित् सोमसुत् यज्वा
सरसिजम् संस्कारजः प्रजा अनुजः द्विजः परितः खाता परिखा
क्तक्तवतू धातोरतीतेकाले एतौ तौ भावकर्मणोः स्नातं कृतः घटः
विष्णुर्विश्वं कृतवान् गत्यर्थात् अकर्मकात्कर्तरि क्तः भावकर्मणो
रपि गंगां गतः स्थितः ग्लानोतस्य क्तिः तिनसेदीघःकौ वशांतः दांतः

वें० उ० क्तः
१०७

श्लिषशीङ्स्थाऽऽसवसजनरुहजीर्यतिभ्यः शीतामाश्लिष्टः प्रोषम
धिशयितः स्वर्गमधिष्ठितः हरिमुपासितः हरिदिनमुपोषितः रम
नुजातः वृषमारूढः जगदनुजीर्णः क्लेवासेट् उदुपधात्सेटः क्तो
वा कित् द्युतितम् द्योतितम् प्रमुदितः प्रमोदितः साधुः शीङ्स्विदिमिदि
क्ष्विदिधृषधृषूङः सेटौ क्तक्तवतू कितौ न शयितः शयितवान् प्रस्वे
दितः प्रस्वेदितवान् मृषः क्षान्तौ मर्षितवान् पूङो वा कित् तस्य सेट् पवितः
पूतः पवितवान् पूतवान् कितः उवर्णान्तात् ऋवर्णान्तात् श्रिश्विभ्यां
परस्य कित् तः तस्य इट् न भूतः वृतः श्रितः श्वयतेः संप्रसारणस्य दीर्घः

...भावकार्ये...

१०७

शूनः वेञोह्रस्वः उतस्य आदीदितः आदितः ईदितः श्व क्तो क्तवतोनेट्॥
ञीतां क्त वर्त्तमानेपि ञीतां धातूनां मतिबुद्धिपूजार्थानां च वर्त्तमानेपि तक्
राजाभिमन्यते राज्ञां मतः इष्टबुद्धः दस्तस्यनोदस्य दकारान्तस्य कि
तस्तकारस्य नत्वं दकारस्य च भिन्नम् भावेकर्त्तरि चादितः क्तो क्तवत्वा
रिडुवमेदितः प्रक्षिन्नः प्रक्षेदितः क्ष्विण्णः क्ष्वेदितः अर्दो जघुः कितित
कारे जग्धम् क्तेवा अन्नम् रः रेफात् कितस्तस्य नत्वम् विकीर्णः जीर्णः
ल्वादेर्योदितस्य धातोः कितस्तस्य नो भवति लूनः लूनवान् जीनः

१०८ वे प्यायः पी इति किति पीनः भुजो कौटिल्ये भुग्नः ओहाक्त्यागे हीनः स्व
३० ले० नः सूनवान् दूनः उड्डीनः दीनः लीनः ह्रीणः धीनः दुग्वोर्दीर्घश्च
दूनः गूनः ह्रियादीर्घः कर्तरि क्तक्तवत्वोर्नित्यं च ह्रीणः ह्रीणवान् क
र्तरि किम् हितम् यलसंयोगादेरादंतात्कित स्तस्य नत्वम् द्राणः ग्लानः
नुदविदोंदत्राघ्राह्रीनिर्वाभ्यो वा नुत्तः नुन्नः विद विचारणे वित्तः
विन्नः उंदी क्लेदने उत्तः उन्नः त्रातः त्राणः घ्राणः घ्रातः ह्रीणः ह्रीतः
निर्वाणो मुनिवह्न्यादौ निर्वातस्तु गतेऽनिले दोदत्ति दाऽइत्यदत्तकिति १०८

तकारेनतुपितः ॰दतः॰ दत्तवान् स्वरांतोवा स्वरान्तादुपसर्गादुत्तरस्य
दाइत्यस्यतोवाकितितकारेपरेनतुपितः प्रत्तः प्रदत्तः अवत्तः अवदत्तः
नाम्यंतोपसर्गस्यदीर्घोदादेशेकौतेरे सुदत्तम् सूत्तम् निदत्तम् नीत्तम्
धाञोहिःकितिते निहितः ध्याख्याप्यमूर्छिमदीभ्योननत्वम् ध्यातः
ख्यातः पूर्त्तः मूर्त्तः मत्तः यज इण् टुवप उप्तम् ऊटः छ्वे वीतः ह्वे हूतः
उदितः ऊढः वसतिक्षुधोरिट् त्क्तोक्तेवत्तूनाम उषितः क्षुधितः
सुप्तः क्वचिदिटः क्तक्तवतोर्नेट् ऊ॰व्रश्च्छेदने वक्त्वाः अंचेः पूजाया

१०८चे प्यायः पीत्तिक्तिति पीनः भुजोकौटिल्ये भुग्नः ओहाक्त्यागे हीनः स्व
३० स्म० नः स्वनवान् दूनः उड्डीनः दीनः लीनः व्रीणः धीनः दुग्वोर्दीर्घश्च
दूनः गूनः ह्रियोदीर्घः कर्तरि क्तक्तवत्वोर्नित्वं च ह्रीणः ह्रीणवान् क
र्तरि किम् ह्रितम् यलसंयोगादेरातंतात्कित स्सपनत्वम् द्राणः ग्लानः
नुदविदोंदत्राघ्राह्रीर्निर्वाभ्योवा नुत्तः नुन्नः विदविचारणे वित्तः
विन्नः उंदी क्लेदने उत्तः उन्नः त्रातः त्राणः घ्राणः घ्रातः ह्रीणः ह्रीतः
निर्वाणमुनिवह्लादौ निर्वातस्लुगतेऽनिष्टे दोदत्ति दा इत्यदत्तकिति १०२

तकारेनतुपितः दितः दत्तवान् स्वरात्तोवा स्वरान्तादुपसर्गादुत्तरस्य

दाइत्यस्यतोवाकितितकारेपरेनतुपितः प्रत्तः प्रदत्तः अवत्तः अवदत्तः

नामंतोपसर्गस्यदीर्घोदादेशेकोतेरे सुदत्तम् सुत्तम् निदत्तम् नीत्तम्

धाञोहिःकितिते निहितः ध्याख्यापृमूर्छिमदीभ्योननत्वम् ध्यातः

ख्यातः पूर्त्तः मूर्त्तः मत्तः यजइष्टम् टुवप उप्तम् ऊढः व्येवीतः ह्वे हूतः

उदितः उक्तः वसतिक्षुधोरिट् क्त्वाक्तक्तवतूनाम उषितः क्षुधितः

सुप्तः केचिदिटः क्तक्तवतोर्नेट् ओव्रश्चूछेदने वृक्णः ओप्येचः प्रजाया

१०८ चं प्यायः पी निकिति पीनः भुजो कौटिल्ये भुग्नः ओहाक्त्यागे हीनः स्रु
उ० लं० नः स्नुन्नवान् दूनः उड्डीनः दीनः लीनः ह्रीणः धीनः दुग्वो दीर्घश्च
दूनः गूनः ह्रियो दीर्घः कर्तरि क्तः क्तवत्वोर्नित्वं च ह्रीणः ह्रीणवान् क
र्तरि किम् ह्रितम् यलसंयोगादेरादंतान्निष्ठातस्य नत्वम् द्राणः ग्लानः
नुदविदोंदत्राघ्राह्रीनिर्वाभ्योवा नुत्तः नुन्नः विद विचारणे वित्तः
विन्नः उंदी क्लेदने उत्तः उन्नः त्रातः त्राणः घ्राणः घ्रातः ह्रीणः ह्रीतः
निर्वाणमुनिवन्नादौ निर्वातस्तु गतेऽनिले देदत्ति दाऽस्य दत्तकिति १०२

तकारेनतुपितः देत्तः दत्तवान् स्वरातोवा स्वरान्तादुपसर्गादुत्तरस्य
दा इत्यस्यतोवा किति तकारे परे नतु पितः प्रत्तः प्रदत्तः अवत्तः अवदत्तः
नामिनतोपसर्गस्य दीर्घो दादेशे कोते रे सुदत्तम् सुत्तम् निदत्तम् नीत्तम्
धाजोर्हिः किति ते निहितः धाख्यापृमेर्द्धिः मदीर्घोनन तत्वम् ध्यातः
ख्यातः पूर्त्तः स्फीतः मत्तः यज इष्टम् टुवप उप्तम् ऊठः व्ये वीतः ह्वे हूतः
उदितः उक्तः वसतिक्षुधोरिट् क्त्वा क्तेवत्तु नाम उषितः क्षुधितः
सुप्तः केचिद्देट् नेत्येवं वत्त्वो नेट् उत्क्रम्य स्वेदने वक्ताः अंचेः पूजायां

वे.१०६
उ.सं.

गिरद् अंचितः समक्तः जातः पचो वः क्तक्तवत्वोस्तस्य पक्वः पक्ववान् दैद
पे क्षायो मः क्षामः क्षामवान् प्रस्त्यायतेः संप्रसारणं किति तस्य मो वा प्र
स्तीमः प्रस्तीतः प्रस्तीतवान् स्फायः स्फी किति स्फीतः धेट् धी
तम् गीतम् पीतम् दो दितम् सो सितम् मितम् सेटोः क्तक्तवत्वोर्णिलोपः
चोरितः चोरितवान् पाचितः ऊ लीनैट् ऊर्णुतः द्रवस्य काठिन्ये श्योऽस्प
र्शे श्यैङः संप्रसारणं किति तस्य नत्वं च न तु स्पर्शे शीनं घृतम्
स्पर्शे तु शीतम् अंचेः किति तस्य नत्वं न त्वपादाने समक्तः अन्यत्र ॥

१०६

उदक्नमुदकं कूपात् दिवोऽविजिगीषायाम् आद्यूनः विजिगीषायां तु द्यू-
तम् अनुपसर्गात्फुल्लक्षीवकृशोल्लाघाः निपात्यंते फुल्लः फुल्लवान् क्षीव
मदे क्षीवः कृशस्तनु लाघृ शोषणालमर्थ्ययोः उल्लाघो नीरोगः उपसर्गा-
च्चेरफलेरत उत्ति किति श्चर्लिः प्रफुल्लः प्रक्षीवितः प्रकृशितः प्रोल्लाघितः
उत्फुल्लसंफुल्लयोश्च उत्फुल्लः संफुल्लः वित्तो भोगप्रतीतयोः वित्तं धनं
वित्तः पुरुषः अन्यत्र विन्नः भित्तं शकलम् अन्यत् भिन्नम् ऋणमाध-
मर्णे ऋतमन्यत् क्षुब्धस्वांतध्वांतलग्नम्लिष्टविरिब्धफांटबाढानि मं-

थमनस्तमः सक्ताविस्पष्टस्वरानायासभृशेषु क्षुब्धः मंथः स्वांतम् मनः
ध्वांतं तमः लग्नं सक्तम् म्लिष्टमविस्पष्टम् विरिब्धः स्वरः फांटमनायास
साध्यः कषायविशेषः बाढं भृशं अन्यत्र क्षुभितं ध्वनितम् स्वनितम् ल
गितं म्लेच्छितं विरेभितं फाणितं बाहितं धृषिशसी वैयात्ये धृष्टः विश
स्तः अन्यत्र धर्षितः विशसितः दृहदृंहिवृद्धौ दृढः स्थूलबलयोः दृंहितो दं
हितोन्यः बृहबृंहिवृद्धौ प्रभौ परिवृढः परिवृहितः परिवृंहितोन्यः कृच्छ्रगह
नयोः कषः कष्टो मोहः कष्टं शास्त्रम् कषितमन्यत् घुषिरविशब्दने घुष्टा रज्जुः

१०२ वं० उ० लो०

चरिष्णवी हिंस्यो व्यालः मांसभीला मांसकामा मांसभक्षा कल्याणा
चारा बहुकामा सुखप्रतीता ख्यातो डः कर्मण्युपपदे ख्याहृता
तडः गोदः धनदः पार्ष्णित्रम नाम्निव नाम्नि उपपदे धाँडः तो३
द्विपः गदरूपः गिरिशः पादपः प्लुवः प्लुदे प्लुवंद्रवतीति
प्लुद्रंः उरसोलोपोमुम्वाडांतेगमो उरगः उरंगः विहायसो
विहमुम्वाडांते विहगः विहंगः भुजतुरयोमुम्वा भुजगः भु
जंगः तुरगः तुरंगः संप्रसारणिभ्योडः कोपवादः प्रजः ख्या

यांत वाप्रः अनुपसर्गेभ्यः लिंपविंदधारिपारिवेद्युदेजिचे
तिसाहिसातिभ्यश्चः लिंपः विंदः धारयः पारयः वेदयः उदे
जयः सातिसुखे सातयः साहयः वौ लिंपेः निलिंपाः गवादि
षु विंदेः संज्ञायाम् गोविंदः अरविंदः ददधात्योर्वा ददः दधः
ज्वलादेर्णः ज्वालः तापः आदंतात्त्वधादेश्च दायः धायः वायः
कार्येन्यत्र कर्मण्युपपदे धातोरण् कुंभकारः अपकारः ह्वे
वामाभ्यश्च स्वर्गह्वायः तंतुवायः धान्यमायः शीलकामिभक्षा

१०१ वं०
कौ० ७०

ल्युट् चोक्तदीर्घश्च पूर्वस्य पाहूपटः पटे हननः पाटः नंदनः वामनः
देवमणः साधनः वर्द्धनः शोभनः रोचनः रावणः हसनः नमनः द
मनः जल्पनः लवणः एतेनिपात्यते कोचनः कुंचनः मेहकृश्च
लेपाद्दे मैत्रहननः ग्राही अपकारी उदासी उदभासी उत्साही
स्थायी द्वायी मायी मंत्री अपाची अपवादी अपराधी अप्रमादः
धुः दृशपाघ्राध्माधेटाशः मितिपतनुवेत् चतुर्थ्युतिवादिषु यस्का
यिमकंतेतद्धितिपरे भवति पश्यः पिवः जिघ्रः धमः धयः धुक्ल्या ।

१०१श्राव

र नाद्यो पाचकः भावकः पावकः घातकः जनकः घटकः दरिद्रा
यकः कोटकः श्यामकः निषामकः अमो कर्तर्यणि ह्रस्वत्वे कारक
र न पुंकेतो नामग्रथालकः लिपः बुतः मो ह्रस्वोऽभ्रज्ञाप्रियः किरः
तेः उपसर्गे आह्वेञो जात् ब्रदः भूतः पचनेदि ग्रहादेरण्यणिनिपचा
देरचः नेघ्यादेर्घुः ग्रहादेर्णिनिः पचः वदः चलः पतः चरः चरेश्च
चलिपतिवदीनां वा द्वित्वं पूर्वस्याग्आगमः प्रत्यये चराचरः चला
चलः पतापतः वदावदः हन्तेर्हिंसा घत्वं च घनाघनः पाटेर्णि

९ वै०
ति० उ०

पाप याहि पाहीति पास्पति अध्यासीत अध्यैष्ट अध्यैष्ट ते
धीते अधी धम धीध्व मधी ध्वमिति य्वयमधीध्वे सक्तून पिव
धानाखादे तान्पव हरतिपिवतखादतेत्यपवहरथ अंन्नेमुह
धीकुमास्वादस्वेत्यमतहरते मुगधुंग्रास्वाद धामित्यपवहरध्वे
समोच्चयमस्थानप्रक्रियारामप्रभवविरचितासमाप्ता १० ॥
कर्मकर्तरि वक्ष्यमाणैः पक्ता कृतः वसादेः कौतः इट् भविता कुरि
ता गोपायिता गोपिता गोप्ता सहिता सोढा एधिता एष्टा युवो

प्रत्ययः कस्संज्ञकः
सचकर्तरि भवति २ तव्युतौ धातोस्तव्युतौ स्तः २

९

मे भुंजीत भवान् हेतुहेतुमतोर्भविष्यति लिङ् लो सं नमेच्चेत्सुखं
यायात् लो सं नंस्यति चेत्सुखं यास्यति इच्छार्थेभ्यो लिङ्लटौ काम
यते कामयेऽधीयीत पौनःपुन्ये भृशार्थे च धातोर्लोट् सर्वलकारविषये।
लोटो हिस्वौ सर्वे तु वा हिस्व विषये तध्वमोर्विषये वा क्रियासमभिहारे
तस्माद्धि त्वे न स्यैव धातोरनुप्रयोगश्च अनेकक्रियासमुच्चये वा लो
ट् तस्माद्धि स्वौ तध्वमोर्विषये वा सामान्यार्थस्य धातोरनुप्रयोगादि
वादयः याहि याहीति याति यातः यांति याहि यात यातेति प्रपं॥

६६ चं० भोक्ष्ये भवतो भविष्यति च वर्त्तमानवद्वा ॥ कदागतोसि अयमागच्छा
उ० मि अयमागमं कदा गमिष्यसि एष गच्छामि गमिष्यामि वा ॥ लिप्सायां च ॥
नेलट् ॥ वृष्टिश्चेन्नदि प्रमाभूत्करितं वा पास्यति धीरो घृव समासे ॥ गर्हा
यां लङपिजात्वोः ॥ कालत्रयेपि ॥ जातु याप्यजसि ॥ जातु गणिकामादत्से वा
कथमि लिङ्लटौ ॥ गर्हायां कालत्रये ॥ कथं धर्मं त्यजेः त्यजसि वा ॥ जातु पत
यस्थियोगे लिङ्लटोपवादः ॥ जातु पतत्यहिंपदिं वा तत्वादृशो हरीं निंदे
त् ॥ नावकल्पयामि न मर्षयामि ॥ उताप्योर्वाढार्थयोर्लिङ् ॥ उत अपि वा
हन्याद् घं हरेः ॥ स्वाभिप्राया विधकर योगा म्येलिङ् ॥ ननु कच्चिति कामो ६६

नद्यतनेनेत्लट् स्मयोगे एवंस्मपिताब्रवीति नेनोपदेष्टुलिंवचने
भूतेलट् ननौर्वा ऽअकार्षीः किं ननु करोमि भोऽकार्षीन करोमि
नाकार्षंम्य नुकरोमि नुकार्षं पुराशब्दयोगेभूतानद्यतनेर्वा ल
ट्·लवेनेनुसे वसंतीह पुराछात्राः अवात्सुः अवसन् ऊषुर्वा
यावत्पुरानिपातयोर्भविष्यति लट् यावद्भुंक्ते पुराभुंक्ते कदाक
र्ह्योर्वा भविष्यल्लट् कदाभुंक्ते कर्हि भोक्ष्यते भोक्ता वर्तमानसा

सि० ट० कौ०
७०

तेपादः रज्यति रज्यते वसंग्रकोपि ष्परजि ई इतिभावप्रक्रिया ॥ ० ॥
स्मृतिवाचिन्युपपदे भूतानद्यतने धातोर्लृट् लडपवादः स्मरसि कृष्ण
गोकुले वत्स्यामः नयदि यद्योगे उक्तेन स्मभिजानासि कृष्ण यद्वनेऽ
भुंज्महि उत्तमपुरुषे चित्तविक्षेपादिनापारोक्षे सुप्तोहं किलविललाप
अत्यंतापह्नवे लिट् कलिंगेष्ववात्सीः नाहं कलिंगान् जगाम हशश्व
तोर्लङ्लिटौ इति हाकरोत् चकार वा शश्वदकरोत् चकार आ
सन्नकाले पृछमाने च लङ्लिटौ अगाछत् किं जगाम किंम अनास
वेतु कं संजघान स्मे लट् लिटोपवादः यजति स्मयुधिष्ठिरः भूता

मि कुमे वक र्त्ताकर्म व तस्यात् नापस स्तपस्तथ्याते नेहः स्रवर्णाकारः

स्रवर्णपतनति पार्णास्तपति भूषावा विनो किरादिं नो वपर्णाणडु

णवदिटेन गर्लेकुरुते कन्या अल्पमकृत अर्व किरतेरसौ अर्बा

कीष्टि गिरते ऽर्गोह्निं ऽर्णा पंते ऽमाहत क्षिपंते ऽमथत पक्तेऽर्गष्टि ग्लवे

कैंथे तेकटः ऽरुचि कीर्बिष्टि जे जि ज अर्यि गं ष्यादकं मिणं पा

गिरोणानकारपेत् ऽरुची कुरत उद्धप विकुर्वते द्वः उद्द शिष्णप

त बूतेकपा अर्वोचत् गंपते गंपः अर्गपि विकुर्वते सैंधवाः थका

रेष्ट व्यहूते कुषिरं जोः कर्मवकर्त्तारि वाशातेऽर्वोदे कुष्यति कुष्य

९७

द्विटः पच्यतेऽोदनः भिद्यते काष्ठं स्वपाच्चि विग्रभेदि छिकर्मकाणा
ने अजा ग्रामं नयति दुहिपच्योः सकर्मकयो बांदु ६ लनमाक
र्मकर्तरि यगिणौ न गौः दुग्धे दोग्धि वा स्वयं ता नाकर्मकर्तरी
णावातनिश्चकारि ज्ञालं तद्दुस्त्रुश्रवदोहि ग्रंथ पुतः अदुग्ध उ
दुंबरः फलं पच्यते पचति वा प्रस्नुते प्रस्नौति वा विश्रास्नोः ष्टिनमते
दंडः अनं स्रजेः श्रद्धोपपन्नो कर्तरि सृज्यते स्रजं भक्तः अ च
सर्जि युजेर्वा युज्यते युनक्ति वा ब्रह्मचारी योगं तपस्तपः क

९७

नेमाणवकं वेदः माणवको वेदमिति वा देवदत्तो ग्रामं गम्यते अ
कर्मकाणां कालादिकर्मकाणके भिन्नभावे च लकार दृष्यते मा
सोमासंवा अग्रास्यते देवदत्तेन अन्तानिपूर्वो जेयूत्मेयः ह्वा समास्य
नेमाणवकः सूतिभावकर्मयुक्ते पा ※ पदानैकायांतिपूर्वघो
नेयत्नुकर्त्रव्यापारेण न विवक्षितेन तदाकारकांतराण्यपि कर्तृसंज्ञा
लभंते साधु सिद्धिन्ति काष्ठानि पचंति स्थाली पचतीति पच्या
नेत्रोदनेन गमिष्यते काष्टेन लेनेता कर्मकर्तरि पगादिणाणा ब

कर्माणा सुकर्तृत्वविवक्षायां पक लक मिकार्थपिप्रयोग पाकर्मकासेन्ते भावेकर्तरि लका

१:२